

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN NHU CẦU ĐỌC CỦA SINH VIÊN

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI HIỆN NAY

ThS. Vũ Hồng Vân, Nguyễn Ngọc Nam

Trường Đại học Văn hoá Hà Nội

Trường Đại học Văn hoá Hà Nội là đơn vị đào tạo có quy mô tuyển sinh và chất lượng đào tạo về lĩnh vực văn hoá, nghệ thuật, du lịch với 11 ngành đào tạo. Hiện nay, Trường đã và đang thực hiện Kế hoạch hành động về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo theo tinh thần Nghị quyết số 44/NQ-CP ngày 9/6/2014 của Chính phủ và Đề án phát triển trường Đại học Văn hoá Hà Nội giai đoạn 2014 - 2020: Đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy, gắn đào tạo với nghiên cứu khoa học và phục vụ xã hội. Nhà trường luôn chú trọng phát triển hoạt động nghiên cứu khoa học, khuyến khích cán bộ giảng viên, sinh viên sáng tạo, nghiên cứu khoa học phục vụ cho công tác quản lý, giảng dạy và học tập. Ngày nay, với sự phát triển của công nghệ thông tin, thế hệ trẻ đang tiếp cận nguồn tri thức khổng lồ một cách dễ dàng và nhanh chóng nhưng lại có nhiều bất cập mà họ khó có thể kiểm soát được. Bên cạnh đó, sách - sản phẩm đã được chọn lọc là nguồn tri thức hữu ích, dồi dào và vô tận cho việc học tập và nghiên cứu khoa học của sinh viên. Hoạt động đọc là phương thức để khai thác và sử dụng nguồn tri thức đó. Nhu cầu đọc được thoả mãn thường xuyên sẽ ngày càng phát triển, góp phần xây dựng một xã hội đọc bền vững, là cơ sở để hình thành một xã hội lành mạnh, tiến bộ cả về trí tuệ, tâm hồn và nhân cách.

Trường Đại học Văn hoá Hà Nội đã và đang thực hiện mô hình đào tạo theo tín chỉ. Do vậy, sinh viên của Trường đã tự ý thức được tầm quan trọng của việc đọc đối với việc tự học, tự nghiên cứu để phục vụ cho công việc sau này. Việc tìm hiểu nhu cầu đọc của sinh viên Nhà trường là một nhiệm vụ quan trọng để góp phần nâng cao chất lượng dạy và học của Nhà trường nói riêng và xây dựng một xã hội đọc trong tương lai nói chung.

Thực trạng nhu cầu đọc của sinh viên trường Đại học Văn hoá Hà Nội hiện nay

Tác giả tiến hành tìm hiểu, phỏng vấn 158 sinh viên hệ đại học chính quy của khoa Thư viện - Thông tin, khoa Văn hoá dân tộc thiểu số, khoa Di sản văn hoá và một số khoa khác (Quản lý văn hoá, Văn hoá du lịch, Viết văn - báo chí, Nghệ thuật đại chúng, Ngôn ngữ và Văn hoá quốc tế) thuộc trường Đại học Văn hoá Hà Nội. Ngoài ra, để hiểu rõ hơn về thực trạng văn hoá đọc của sinh viên Nhà trường hiện nay, tác giả thực hiện phỏng vấn nhóm và phỏng vấn sâu với một số sinh viên của các khoa thuộc Trường.

Nội dung phiếu điều tra có một số câu hỏi liên quan đến nhu cầu đọc của sinh viên trường Đại học Văn hoá Hà Nội và kết quả như sau:

Có 111/158 sinh viên (chiếm 70,3%) là có đọc sách, còn lại 29,7% sinh viên trả lời không đọc sách.

Khi tìm hiểu về thói quen đọc được biết: mức độ sinh viên đọc sách hàng ngày chiếm 18,1%, 2-3 ngày/ 1 lần là 35,1%, 1 tuần/ 1 lần là 14,4%, 1 tháng/ 1 lần là 4,5%, vài tháng/ 1 một lần chiếm tỷ lệ 7,2%. Như vậy, số sinh viên thường xuyên chủ động đọc để tìm kiếm thông tin là tương đối cao. Bên cạnh đó, lượng sinh viên đọc thụ động nhằm mục đích trả bài khi có bài tập và chuẩn bị thảo luận chiếm số lượng không nhỏ: 20,7%.

Thời gian sinh viên dùng để đọc sách từ 1-2 tiếng/ 1 ngày chiếm 78,4%; 2-4 tiếng/ 1 ngày chiếm 18% và trên 4 tiếng/ 1 ngày là 3,6%.

Nguồn tài liệu sinh viên thường sử dụng: lượng sinh viên có nhu cầu đọc sách thường mượn của bạn bè là rất ít, chỉ chiếm 12%, mượn sách ở thư viện chiếm 20%. Việc đọc trên thư viện, mượn của

bạn bè, tự mua sách hay các nguồn tài liệu khác chiếm số lượng ít; có thể do điều kiện về không gian và thời gian không thuận lợi cho sinh viên. Sinh viên tự mua sách chiếm tỷ lệ khá cao 29,1%. Sinh viên chủ yếu sử dụng Internet để thoả mãn nhu cầu đọc của mình chiếm 38%, còn lại 0,9% là đọc sách từ các nguồn khác. Trong điều kiện đời sống xã hội ngày càng phát triển như hiện nay, việc trang bị máy tính có kết nối mạng, hoặc dùng các dịch vụ Internet trên điện thoại vừa rẻ, vừa tiện sử dụng không còn là vấn đề quá khó khăn với sinh viên. Vì vậy, sinh viên dễ dàng truy cập và tìm kiếm các tài liệu trên Internet ngay tại nơi mình đang sống. Với cách tiếp cận nguồn tài liệu này, sinh viên có cơ hội khai thác được thông tin một cách thường xuyên, phong phú và đa dạng.

Phần lớn môi trường đọc của sinh viên là những nơi mình đang sống như: nhà riêng, phòng trọ hay ký túc xá (59,5%). Đây là những nơi có không gian thoải mái nhất, thuận tiện cho bạn đọc nhưng chưa phải đã là môi trường đọc tốt nhất. Đọc sách ở thư viện chiếm tỷ lệ 13,5%. Đọc sách tại quán cà phê và nơi công cộng có cùng tỷ lệ là 7,2%. Quán cà phê và nơi công cộng không thích hợp cho việc đọc sách bởi tiếng ồn xung quanh, khiến bạn đọc không tập trung, chú ý vào nội dung tài liệu. Còn lại đọc sách trong giờ học chiếm tỷ lệ rất ít: 5,4%. Một số khác cảm thấy tiện ở đâu thì đọc - tùy vào điều kiện, hoàn cảnh để lựa chọn địa điểm đọc sách cho thuận tiện, phù hợp: 7,2%.

Với sinh viên, mục đích đọc chủ yếu là phục vụ cho việc học tập và nâng cao hiểu biết chiếm 48%; đọc để giải trí chiếm 37,8%; đọc để nghiên cứu khoa học chiếm 12,5%, còn lại 1,7% sinh viên có ý kiến khác là phục vụ cho nhu cầu của mình.

Về thể loại tài liệu, sinh viên thích đọc nhất là thể loại văn học, nghệ thuật chiếm 26,2%; tài liệu mang tính chất tin tức thời sự chiếm 20,7%; thể loại sách kỹ năng sống chiếm 19,8%; thể loại sách là tài liệu nghiên cứu chiếm 9,9% và giáo trình môn học chiếm 7,2%; 16,2% là những thể loại tài liệu khác được sinh viên ưa thích như: truyện, truyện tranh, tiểu thuyết, sách khoa học, sách về lịch sử, văn hoá vùng miền... Như vậy, ngoài việc phục vụ nhu cầu giải trí, sinh viên cũng yêu thích và lựa chọn những thể loại sách tham khảo, sách thường

thức không chỉ phục vụ cho việc học tập, nghiên cứu khoa học mà còn giúp cho việc mở mang thức, nâng cao hiểu biết trong đời sống hàng ngày.

Loại tài liệu sinh viên thích đọc nhất là tài liệu in chiếm 44,2%; sinh viên thích tài liệu nghe chiếm 28,8%; sinh viên thích đọc tài liệu điện tử chiếm 27%. Như vậy, loại tài liệu mà sinh viên thích đọc còn tùy thuộc vào chuyên ngành đào tạo nhà trường, nhưng tài liệu in vẫn luôn khẳng định được vị thế của mình đối với bạn đọc.

Vốn tài liệu là yếu tố quan trọng nhất để hút sinh viên đến thư viện, nhưng phần lớn sinh viên cho rằng lượng sách, báo trong Thư viện ứng được rất ít nhu cầu học tập và giải trí chỉ 33,4%; đáp ứng được nhu cầu học tập chỉ 28,8%; 25,2% cảm thấy thoả mãn với sách, ở Thư viện và đã đáp ứng đầy đủ nhu cầu; số còn lại (12,6%) cho rằng Thư viện không đáp ứng được nhu cầu của sinh viên. Sinh viên là lứa tuổi có nhu cầu tin cao, việc tìm hiểu thông tin đối với các em là vô tận. Vì vậy, Thư viện chưa đáp ứng được nhu cầu tin của sinh viên.

Nhận xét

- Sinh viên trường Đại học Văn hoá Hà Nội có nhu cầu đọc cao. Kết quả khảo sát cho thấy, nhu cầu đặt ra về tần suất dành cho việc đọc mục đích đọc, nội dung đọc phần lớn đều được những câu trả lời tích cực của sinh viên. Đối với sinh viên, việc đọc phục vụ cho học tập và nâng cao hiểu biết là chính. Đa số sinh viên Nhà trường xác định đúng được mục đích đọc sách của mình.

Qua việc khảo sát ý kiến sinh viên, khi được hỏi về những kiến nghị của sinh viên với Thư viện trường, đa số sinh viên nêu ý kiến cần bổ sung thêm nhiều loại sách đa dạng và phong phú hơn, phù hợp với việc đọc của sinh viên trường Đại học Văn hoá Hà Nội. Điều đó cho thấy nhu cầu đọc của sinh viên ngày càng tăng.

- Trường Đại học Văn hoá Hà Nội đã có nhiều hình thức phổ biến văn hoá đọc cho sinh viên: tổ chức thi đấu, thiếu thư viện vào Tuần lễ sinh hoạt công nghệ hàng năm; có những hình thức giáo dục, tuyên truyền với sinh viên về ý thức khi đọc sách; ng

làm thư viện luôn nhắc nhở sinh viên lưu ý trong việc bảo quản sách, giữ gìn sách và trả sách đúng thời gian quy định... Nhà trường đã quan tâm đầu tư xây dựng thư viện số, vì vậy cơ sở vật chất của Thư viện khá khang trang, hiện đại so với những trường đại học khác trong thành phố: Thư viện có không gian riêng biệt, mỗi trường đọc chuyên dụng, đúng chuẩn với đầy đủ tiện nghi và mỹ quan. Số đông sinh viên trả lời thư viện đáp ứng được nhu cầu học tập của họ khi được hỏi về sách, báo ở Thư viện; dịch vụ của Thư viện được sinh viên đánh giá tốt; người làm thư viện nhiệt tình, chu đáo với bạn đọc. Tại trang web của Trung tâm Thông tin - Thư viện xây dựng mục Góp ý, đã tạo điều kiện cho cán bộ và sinh viên trong Trường được nêu ý kiến nhằm xây dựng kho tài liệu cũng như cơ sở vật chất của Thư viện, giúp Nhà trường có phương hướng để đáp ứng được nhu cầu bạn đọc. Bên cạnh đó, Nhà trường và giảng viên luôn nhắc nhở sinh viên đọc thêm sách, tài liệu ngoài, giáo trình để đủ kiến thức cho môn học cũng như ngành nghề tương lai của các em. Giảng viên thường xuyên gợi ý cho sinh viên những sách tham khảo liên quan đến môn học, yêu cầu tìm đọc và khuyến khích các em nên tham khảo thêm những tài liệu liên quan đến môn học đó tại Thư viện.

Trong thời gian gần đây, trường Đại học Văn hoá Hà Nội liên kết với các nhà sách, nhà xuất bản... tổ chức đều đặn chương trình Chợ phiên sách cũ ngay tại Trường nên thu hút được nhiều sự quan tâm không chỉ của sinh viên mà các đối tượng bạn đọc khác bên ngoài Trường cũng tìm đến. Nhà trường đã tạo ra không gian giao lưu phát triển nhu cầu đọc có ý nghĩa đối với sinh viên và giảng viên của Trường.

- Trung tâm Thông tin - Thư viện, trường Đại học Văn hoá Hà Nội giữ vai trò chủ lực trong việc đáp ứng nhu cầu đọc cho sinh viên. Vì vậy, tác giả tiến hành khảo sát về Thư viện thông qua sinh viên và đã thu được nhiều ý kiến:

+ Nhà trường cần có những hoạt động giới thiệu, tuyên truyền để sinh viên quan tâm, tiếp cận Thư viện nhiều hơn, nếu chỉ phổ biến trong Tuần sinh hoạt công dân sinh viên là chưa đủ. Cụ thể như trong các buổi sinh hoạt lớp, cố vấn học tập nên phổ biến thêm về sách. Hơn nữa, sinh viên mong muốn được

mở lớp hướng dẫn về tra cứu, tìm tài liệu, sử dụng thư viện như thế nào cho khoa học.

+ Về cơ sở vật chất, Nhà trường cần đầu tư hoàn thành thư viện điện tử. Đối với phòng đọc đa phương tiện, đa số máy tính dùng để tra cứu, tìm tài liệu đều bị hỏng; wifi rất yếu làm ảnh hưởng đến việc truy xuất tài liệu của sinh viên; cấu hình, phần tra cứu sách còn khó khăn trong việc sử dụng.

+ Về kho tài liệu, đa số sinh viên muốn Thư viện bổ sung thêm nhiều sách, báo phong phú và đa dạng hơn về thể loại ở mọi lĩnh vực, số lượng, chất lượng, tính cập nhật phục vụ cho việc học tập và giải trí như: giáo trình và tài liệu tham khảo của các môn học, tài liệu chuyên ngành, sách giải trí ngoài các tài liệu chỉ liên quan đến việc học và nghiên cứu, từ điển các nước, tài liệu về môn báo chí, sách, báo có liên quan đến chuyên ngành di sản, nhiều thể loại truyện (tiểu thuyết, truyện tranh...). Ngoài ra, Thư viện cần thường xuyên cập nhật tài liệu mới, tài liệu có sức hút trên thị trường, những cuốn sách được bình chọn trong bảng xếp hạng tuần, tháng.

+ Về công tác phục vụ, Thư viện cho mượn số lượng sách ít và thời gian mượn sách ngắn, cần rút ngắn quy trình mượn sách sao cho thuận tiện với bạn đọc. Cần kéo dài thêm thời gian mở cửa và phục vụ cả buổi tối để đáp ứng cho nhu cầu tham khảo tài liệu của sinh viên sau giờ học.

Giải pháp

Gia đình là cái nôi đầu tiên nuôi dưỡng, giáo dục con người. Trong quá trình nuôi dưỡng, từ việc hiểu được tâm lý của con cái, gia đình có thể đưa ra những gợi ý, định hướng, điều chỉnh về thể loại sách, tài liệu đọc phù hợp với lối sống lành mạnh. Bên cạnh đó, phụ huynh cần quy định một lượng tiền tiêu vặt của sinh viên chỉ để dành cho việc mua sách. Việc quy định mua sách hàng tuần, hàng tháng giúp sinh viên hình thành thói quen đọc sách. Từ việc bắt buộc mua sách, gia đình sẽ dần hình thành tính tích cực chủ động trong việc lựa chọn sách phù hợp với nhu cầu đọc của bản thân mỗi sinh viên.

Thư viện trường học là nguồn thông tin quan trọng nhất trong chương trình đào tạo của Nhà trường. Thư viện trường phục vụ cho công tác giảng dạy, học tập và nghiên cứu khoa học của sinh viên,

giảng viên trong Trường; góp phần nâng cao chất lượng đào tạo. Thư viện giúp sinh viên rèn luyện khả năng tự học, tự nghiên cứu, tư duy độc lập và năng lực sáng tạo của bản thân. Thư viện Trường là cái nôi hình thành, duy trì và phát triển nhu cầu đọc cho sinh viên. Vì vậy, nguồn lực thông tin của Thư viện phải phong phú và đa dạng, mang tính cập nhật, dễ sử dụng và khai thác. Nguồn tài liệu phải được phân phối nhanh chóng và thuận lợi đến từng sinh viên. Trung tâm Thông tin - Thư viện, trường Đại học Văn hoá Hà Nội có trụ sở, trang thiết bị chuyên dụng, tiện nghi, hiện đại, là môi trường đọc có sức lôi cuốn với sinh viên, nhưng nguồn thông tin tài liệu của Thư viện hiện nay không đáp ứng đủ nhu cầu đọc của sinh viên (lượng sách phục vụ cho ngành Di sản, Báo chí còn hạn chế; chưa có lượng tài liệu lớn để phục vụ cho việc giải trí; báo chí hàng ngày cũng nên cập nhật phục vụ cho sinh viên để mở rộng về thế giới quan cho các em...). Chính vì vậy, Ban Giám hiệu cùng Trung tâm Thông tin - Thư viện cần cân đối lại ngân sách để cung cấp thêm những nguồn thông tin cần thiết cho việc học tập và nghiên cứu của sinh viên. Để việc bổ sung tài liệu cho sinh viên mang tính thiết thực và không bị lãng phí, trên trang web của Trung tâm Thông tin - Thư viện, ngoài mục Góp ý cần mở thêm mục Yêu cầu mua tài liệu để sinh viên và giảng viên có thể gợi ý cho Thư viện bổ sung cuốn sách có nhu cầu đọc nhiều, cần thiết cho việc học tập, nghiên cứu và giảng dạy. Trong đó, cần có nội dung, ý nghĩa của tài liệu cần mua để giúp cho người làm thư viện định hướng trong việc lựa chọn bổ sung tài liệu cần thiết. Ngoài ra, quá trình khảo sát thực tế cho thấy, máy tính và mạng Internet phục vụ cho việc tìm và truy xuất tài liệu còn khó khăn. Nhà trường cũng nên xem xét để nâng cấp trang thiết bị cho phù hợp hơn.

Bên cạnh đó, Trung tâm Thông tin - Thư viện cần phối hợp chặt chẽ, đồng bộ với các tổ chức đoàn thể trong Trường (Đoàn Thanh niên, Hội sinh viên, Phòng công tác sinh viên, Thư viện trường, Khoa...) thực hiện hội thảo, tọa đàm về sách nhằm kích thích nhu cầu đọc của sinh viên như: Tìm hiểu về những ứng dụng của công nghệ thông tin đối với việc tra cứu tài liệu của sinh viên (dành cho sinh viên khoa Thư viện - Thông tin), Vai trò của gia đình đối với việc đọc của sinh viên (dành cho

sinh viên Khoa Gia đình và công tác xã hội); Tìm hiểu thực trạng hoạt động xuất bản phẩm với thị hiếu của giới trẻ (đối với sinh viên Khoa Xuất bản Phát hành)...

Kết luận

Trường Đại học Văn hoá Hà Nội là đơn vị chuyên đào tạo những chủ nhân đất nước trong tương lai về lĩnh vực Văn hoá, Nghệ thuật, Du lịch; sinh viên của Trường có nhu cầu đọc tương đối cao so với một số trường đại học khác. Thư viện Trường là nguồn cung cấp thông tin chủ yếu để thoả mãn nhu cầu đọc của sinh viên. Chính vì vậy, Trung tâm Thông tin - Thư viện, trường Đại học Văn hoá Hà Nội cần kết hợp với Nhà trường, các phòng, ban, đoàn thể... đưa ra những chiến lược hay, đúng đắn để đáp ứng và nâng cao nhu cầu đọc cho sinh viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. **Nhật Hạ.** "Giới trẻ "hờ hững" với văn hoá đọc vì điện thoại và Internet". <http://cstc.cand.com.vn/>.
2. Trường Đại học Văn hoá Hà Nội. <http://huc.edu.vn>.
3. **Vũ Hồng Vân.** *Nghiên cứu nhu cầu đọc của sinh viên trường Đại học Công nghiệp Hà Nội // Tạp chí Thư viện Việt Nam.* - 2015. - Số 3. - Tr. 49-53.

BÁO CÁO ORSENNA...

Tiếp theo trang 63

Nguồn:

1. <http://www.culture.gouv.fr/Nous-connaitre/Missions-et-consultations-publiques/Mission-Orsenna-sur-la-lecture/Presentation-de-la-mission>.
2. <http://actualites.ecoledeslettres.fr/education/bibliothèques-education/voyage-au-pays-bibliothèques-lire-aujourd'hui-lire-demain-erik-orsenna-noel-corbin/>.
3. <http://www.archimag.com/bibliotheque-edition/2018/02/22/tiers-bibliothecaires-refuse-travailler-tard-soir-dimanche>.
4. <https://culturebox.francetvinfo.fr/livres/emmanuel-macron-etend-les-horaires-des-bibliothèques-269519>.
5. http://www.biblio36.fr/images/stories/Doc_PDF/Rapport_orsenna_Livres_Hebdo_23_fevrier_2018.pdf.